

LIGGANDETS INFRASTRUKTUR

Funktionalitet, sexualitet och tillgänglig

OM MIG

- ❖ Min avhandling: *Anakrona livsvillkor - funktionalitet, möjligheter och begär i den föränderliga svenska välfärdsstaten*. I den undersöker jag hur kulturella föreställningar om funktionalitet, sexualitet och familj tillsammans med välfärdsstatens stöd och service gjort det (o)möjligt för personer med normbrytande funktionalitet att leva i relationer.
- ❖ Professionellt och privat intresserad av frågor kring sexualitet, makt och funktionalitet

OM DEN HÄR FÖRELÄSNING

- ❖ Vilka föreställningar finns kring funktionalitet och sexualitet
- ❖ Hur påverkar det personer med normbrytande funktionalitets möjligheter att uttrycka sin sexualitet och få tillgång till en god sexuell-och reproduktiv hälsa?
- ❖ Vad är en cripad sexualpolitik? Hur kan den se ut?

FUNKTIONSMAKTSORDNINGEN

FUNKTIONSMAKTSORDNINGEN

- ❖ Ett samhällssystem uppbyggt på normer om funktionsfullkomlighet där personer som kan följa normen få fördelar och den som bryter mot normen får nackdelar
- ❖ Funktionsmaktsordningen berättar för oss vad som är rätt och fel, normalt och onormalt och fint och fult
- ❖ Jag talar om normföljande och normbrytande funktionalitet - vi har ofta båda samtidigt

FUNKTIONSMAKTSORDNINGEN SYNS...

- ❖ i hur vi talar om hur en kropp ska se ut?
- ❖ i hur vi talar om vad en kropp ska kunna göra?
- ❖ i hur vi utformar städer, byggnader, kollektivtrafik?
- ❖ i hur vi producerar media och samhällsinformation?
- ❖ i sociala normer
- ❖ i lagar, regler och praxis

MEN!

- ❖ Det finns inget som säger att en normbrytande funktionalitet behöver betyda samhälls- och kulturell marginalisering – annat än förståelsen av funktionalitet i *just det* samhället

GLASÖGONEXEMPLET

NÄR VI ARBETAR MED NORMER OM FUNKTIONALITET

- ❖ Räcker det inte med att enas om att alla har en funktionalitet

- ❖ Vi måste se till de livsvillkor som kommer av dem i det vidare samhället

HUR MÅR PERSONER MED NORMBRYTANDE FUNKTIONALITET?

- ❖ Man har lägre ekonomisk standard (SCB 2021)
- ❖ Ofta lägre utbildningsnivå/ svårare att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden (MFD)
- ❖ Man har svårigheter att uttrycka sin sexualitet och leva i relationer (Bahner, 2016; 2020; Sex i rörelse, 2019; Min sexualitet - min rätt, 2021)
- ❖ *Men detta har sällan med funktionaliteten i sig att göra.*

MAKT OCH BEMÖTANDE

- ❖ Normer handlar om makt, den som kan följa normen har större rörelsefrihet och handlingsfrihet i samhället än den som bryter mot den. Den som följer normen har oftast också varit med och skapat samhället. Stiftat lagar och så vidare.
- ❖ Normkritik eller antidiskrimineringsarbete kan därför inte bara handla om bemötande. Bemötandet är ett resultat av de olika normer som råder i samhället. Vi måste förändra både strukturer, möjligheter och relationer.
- ❖ ”Behandla andra som du själv vill bli behandlad - ”Ta reda på hur andra vill bli behandlade”

FUNKTIONALITET OCH SEXUALITET

DET FINNS INGEN GRUPP ATT TALA OM

- ❖ Gruppen är heterogen
- ❖ Har en person kognitiva eller fysiska normbrott, eller båda
- ❖ Kan en person utöva och uttrycka sin sexualitet självständigt:

För mig är kåt ett negativt ord... för jag kan inte göra något åt det

- ❖ Det stöd man behöver ska vara anpassat till person och funktionalitet

SEXUALITET SOM PROBLEM OCH MOTSTÅND

- ❖ I svensk modern historia förstås personer med normbrytande funktionalitets sexualitet både som ett personligt och samhälleligt problem
- ❖ Steriliseringslagarna
- ❖ Kulturella bilder och föreställningar

1970-TALET

*Nej men då var jag så obstinat,
för alla hade ju sagt till mig att jag inte kunde bli mamma,
Så jag skaffade barn väldigt tidigt (Charlotte)*

1980-TALET

Ingen hade pratat med mig om min sexualitet, det var en ickefråga.

Jag var väldigt sen i starten (Ida)

2010-TALET/NU

*Jag har nog valt att leva ensam,
som det ser ut i den personliga assistansen nu*

*Jag vågar inte inleda en relation för tänk om de drar ner min assistans då
Då måste man ju gå in i relationen med att berätta att det kan bli så att du måste ta hand
om mig
(Jonna)*

2010-TALET/NU

*Nu när jag har fått flytta hem till mina föräldrar igen
Och de måste hjälpa mig allt
Då har jag inte haft ork eller tid att tänka på det här med relationer
Det har inte känns möjligt (Agnes)*

BRANDKÅRSUTRYCKNINGAR

Vi befinner oss i ett politiskt och byråkratiskt läge där personer med normbrytande funktionalitets rättigheter nedmonteras och kränks.

Vilket utrymme lämnar det för frågor om sexualitet och sexuell hälsa?
(Mery Karlsson, 2019)

VAR STÅR VI IDAG?

- ❖ För att komma vidare i sexualpolitiskt arbete måste vi komma längre än “Personer med normbrytande funktionalitet har också en sexualitet”
- ❖ Mellan dystopi och utopi - det är farligt; det är inte för mig eller “man måste kasta sig ut!”
- ❖ Kulturella budskap, ekonomiska och praktiska resurser

DET SOM INTE HÖRS OCH SYNS HÄNDER INTE, ELLER?

- ❖ I svensk forskning om funktionalitet och sexualitet beskrivs det ofta som fält omgärdat av tabu och tystnad.

Detta kan absolut vara fallet, men i min forskning kommer andra röster fram:

- Sexualitet som något som är privat - för de allra flesta
- Diskussioner om sexualitet som vänder sig inåt snarare än utåt
- Tystnad som skydd

FUNKTIONSMAKTSORDNINGEN INUTI

- ❖ Jag är till besvär. Jag duger inte. Ingen vill ha mig. Det här med sex är inte för mig
- ❖ Den är ett resultat av funktionsmaktsordningen
- ❖ Det internaliserade är ett symptom på förtrycket inte orsaken

SEXUALITETEN SOM MOTSTÅND

- ❖ Utforskande av den egna kroppen / andras kroppar
- ❖ Vad kan en kropp med normbrytande funktionalitet som inte andra kroppar kan?
- ❖ Kroppen/ funktionaliteten som begärlig - tji fick du funktionsmaktsordningen (detta är inte så lätt som det låter...)
- ❖ Att bygga identitet

**RÄCKER DET BARA MED ATT
LIGGA?**

TILLGÄNGLIGHET ÄR SEXUALPOLITIK

Tillgänglighet är förutsättningen för att kunna
åtnjuta till sina mänskliga rättigheter
(Lars Lindberg)

❖ Vilka frågor blir då sexualpolitiska?

LIGGANDETS INFRASTRUKTUR

- ❖ Den (o)personliga hygienen?
- ❖ Kan vi kommunicera?
- ❖ Kommer jag dit?
- ❖ Har jag tillgång till arenor där relationer kan uppstå

TILLGÄNGLIGHET OCH INTIMITET

- ❖ "You had better see my disability – and the value it brings"
- ❖ Görandet av tillgänglighet är ett erkännande av mig som person
- ❖ Tillgänglighet är intimitet - tillgänglighet är förutsättningen för intimitet

- ❖ Nej så klart inte – alla personer med normbrytande funktionalitet vill inte ens ligga
- ❖ Vägen till att kunna ligga (med sig själv eller med andra) går både genom ett attitydarbete och en förändring av resurser
- ❖ Sexualitet och begär skapas i en kultur och i relation till materiella möjligheter

*TACK FÖR ATT NI
LYSSNAT!*